

PROJEKTNE AKTIVNOSTI NSZ: Trans2Work- REZULTATI ANKETE O POTREBAMA POSLODAVACA U VEZI SA
ZAPOŠLJAVANJEM OSOBA SA INVALIDITETOM

O projektu Trans2Work:

Nacionalna služba za zapošljavanje učestvuje u implementaciji Erasmus+ projekta : „Prelazak iz obrazovanja u svet rada studenata sa invaliditetom u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini- Trans2Work“ Nosilac projekta je Univerzitet Makedonija iz Soluna, katedra za obrazovnu i socijalnu politiku. Projekat realizuje konzorcijum koji okuplja 22 partnera, među kojima su visokoškolske institucije, nevladine organizacije, udruženja poslodavaca i službe za zapošljavanje.

Ciljna grupa Trans2Work projekta je široka grupacija studenata sa invaliditetom, univerzitetski centri za karijerni razvoj, nastavno osoblje kao i poslodavci koji zapošljavaju ili će zaposliti osobe sa invaliditetom.

Nacionalna služba za zapošljavanje će pružiti podršku realizaciji različitih projektnih aktivnosti među kojima su najznačajnije:

- Istraživanje i analiza potreba poslodavaca i studenata sa invaliditetom;
- Kreiranje veb portala koji će povezivati poslodavce, studente sa invaliditetom i mentore univerzitetskih centara za karijerni razvoj u svim partnerskim zemljama; veb portal će sadržati bazu otvorenih radnih mesta, obrazovnih programa i praksi za osobe sa invaliditetom;
- Edukacija nastavnog osoblja, poslodavaca i studenata sa invaliditetom na temu karijernog razvoja i zapošljavanja;
- Razvoj dodatnih usluga i servisa podrške univerzitetskih karijernih centara za svršene studente sa invaliditetom koji su u potrazi za poslom i/ili radnom praksom
- Promocija zapošljavanja i podizanje svesti poslodavaca u vezi sa prednostima zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

U okviru projekta „Prelazak iz obrazovanja u svet rada studenata sa invaliditetom u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini- Trans2Work“, tokom marta i aprila meseca, realizovano je istraživanje potreba poslodavaca tih zemalja u vezi sa zapošljavanjem osoba sa invaliditetom. Uzorak je obuhvatio 426 poslodavca, od kojih je 341 iz Srbije. Istraživanjem su obuhvaćeni poslodavci iz privatnog, javnog i neprofitnog sektora koji su zapošljavali i/ili nisu zapošljavali osobe sa invaliditetom. Filijale Nacionalne službe u istraživanje su uključile 305 poslodavaca sa kojima su ostvarile saradnju kroz realizaciju programa aktivnih mera za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i drugih mera.

Navodimo neke od najznačajnijih rezultata istraživanja potreba i stavova poslodavaca iz Srbije u vezi sa zapošljavanjem osoba sa invaliditetom:

- prioritet prilikom zapošljavanja poslodavci su davali radnom iskustvu i dodatnim znanjima i veštinama kandidata, pre nego formalnom obrazovanju i zakonskoj obavezi zapošljavanja;
- poslodavci se najčešće odlučuju za oglašavanje radnih mesta preko Nacionalne službe za zapošljavanje;
- kao razloge za zapošljavanje poslodavci su najčešće navodili socijalnu odgovornost i razloge na strani samih osoba sa invaliditetom: lojalnost kompaniji, radna sposobnost, odgovornost i motivacija za rad;
- poslodavci vide univerzitet kao snažne faktore podrške studentima sa invaliditetom prilikom ulaska u svet rada i to putem pružanja usluga informisanja o dostupnim uslugama podrške, podizanja svesti o potrebama i preprekama sa kojima se osobe sa invaliditetom susreću prilikom zapošljavanja, uspostavljanja uloge mentora prilikom prvog zapošljavanja i dodatnih obuka u cilju unapređenja veština i znanja i bolje pripremljenosti za zapošljavanje;
- poslodavci kao svoju obavezu vide: a) obezbeđivanje pristupačnog okruženja i radnog mesta, b) podržavanje uspostavljanja uloge mentora kod prvog zapošljavanja, c)organizovanje dodatnih treninga za unapređenje radnih veština i znanja;
- kao najbolji način za zadržavanje osoba sa invaliditetom u zaposlenju poslodavci izdvajaju: a) korišćenje državnih subvencija i sličnih finansijskih podsticaja b) organizovanje radne prakse, c) nabavku i primenu asistivne tehnologije, d) fleksibilno radno vreme;

- većina ispitanih poslodavaca je upoznata sa subvencijama i finansijskim podsticajima za zapošljavanje predviđenih važećim zakonima;
- poslodavci su svesni značaja (ne)prilagođenosti radnog okruženja, a većina smatra da ima neadekvatne uslove za rad osoba sa invaliditetom;
- najčešći razlozi za zapošljavanje su a) ispunjavanje socijalne odgovornosti kompanije prema društvenoj zajednici i b) pozitivan imidž kompanije u javnosti;
- najčešći razlozi za nezapošljavanje su: a) dodatno vreme potrebno za prilagođavanje radnoj sredini, (b) osobe sa invaliditetom nemaju ista prava iz radnog odnosa kao ostali radnici i c) drugi zaposleni se osećaju neprijatno u njihovom društvu;
- mali broj ispitanih poslodavaca zainteresovan je da pohađa seminare vezane za problematiku zapošljavanja osoba sa invaliditetom

Rezultati istraživanja smernica su za projektne aktivnosti koje će se u narednom periodu realizovati::

- *dizajniranje i pilotiranje web portala koji će povezivati poslodavce sa studentima sa invaliditetom u cilju njihovog obučavanja i zapošljavanja;*
- *izrada Priručnika za poslodavce koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom i Priručnika za studente sa invaliditetom koji traže zaposlenje ili dostupne obrazovne programe*
- *priprema i trening poslodavaca za razumevanje potreba i prepreka sa kojima se susreću osobe sa invaliditetom u cilju ponude odgovarajućih novih poslova;*
- *analiza postojećih inicijativa i praksi u Evropskoj uniji koje mogu biti usvojene i primenjene u zemljama partnerima na projektu*

U sve tri zemlje u kojima je realizovano istraživanje, osobe sa invaliditetom imaju nepovoljan položaj na tržištu rada. Nestabilna privredna situacija, deficit novih radnih mesta, nedostatak kvalitetne radne snage, visoka stopa nezaposlenosti, strukturna neusklađenost ponude i tražnje, otežavajući su faktori u njihovom zapošljavanju. Šanse za zapošljavanje dodatno smanjuju složenost invaliditeta, mogućnost za profesionalnu rehabilitaciju, slabija motivisanost, nizak obrazovni nivo, zastarelost stečenih znanja, (ne)pristupačnost radnih mesta i okruženja, predrasude poslodavaca.

Rezultati istraživanja ukazuju na to da i dalje ne postoji dovoljna spremnost poslodavaca da se aktivnije uključe u rešavanje problema zapošljavanja osoba sa invaliditetom i da su predrasude i stereotipi o sposobnostima, znanjima i veštinama osoba sa invaliditetom kao radnicima i dalje veoma izražajne.

Uprkos postojanju koncepta pozitivne diskriminacije u sferi zapošljavanja, afirmišućih i podsticajnih zakonskih odredbi, te programa subvencionisanog, podržanog zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije, i dalje se veliki broj poslodavaca ne odlučuje na zapošljavanje osoba sa invaliditetom, smatrajući da ih treba preusmeriti iz rada u otvorenoj privredi na rad u zaštićenim uslovima.

Ono što se nakon sprovedenog anketiranja može izvući kao ohrabrujuća činjenica jeste podatak da najveći deo ispitanih poslodavaca smatra da je zapošljavanje osoba sa invaliditetom dobar način za ispunjavanje društveno odgovornog ponašanja i da to doprinosi pozitivnom imidžu kompanije. Ispitani poslodavci, koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom, smatraju da su oni dobri, lojalni i motivisani radnici, kvalifikovani i sposobni da uspešno obavljaju radne zadatke. Takođe, ohrabruje to što poslodavci koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom imaju svest o potrebi obezbeđivanja pristupačnog radnog mesta, radnog asistenta i mentora i sprovođenju aktivnosti u cilju poboljšanja radnih veština, znanja i sposobnosti svojih radnika sa invaliditetom.

Rezultati istraživanja ukazali su i na potrebu kreiranja *dodatnih mera, održivih usluga i servisa podrške* koji će biti na raspolaganju poslodavcima koji imaju nameru da zaposle osobe sa invaliditetom, kao npr. angažovanje radnog asistenta i asistencija na radnom mestu, uvođenje fleksibilnog radnog vremena, kreiranje smernica za pristupačna radna mesta, osnivanje specijalnog fonda kompanija za potrebe prilagođavanja radnog mesta i radnog okruženja, organizovanje e-learning seminara, webinar, programa radne prakse prilagođenih osobama sa invaliditetom.

S druge strane, servisi i usluge podrške potrebni su i za svršene studente sa invaliditetom u procesu traženja posla i programa dodatnog obrazovanja. Jedan od ciljeva projekta Trans2Work je upravo podizanje kapaciteta

univerzitetskih karijernih centara za podršku studentima sa invaliditetom u njihovoj tranziciji iz obrazovanja u svet rada i uspostavljanje uloge karijernog vodiča- mentora koji će biti spona između visokog obrazovanja i sveta rada.

Nacionalna služba za zapošljavanje, institucija sa velikim iskustvom i kapacitetima za efikasno sprovođenje mera profesionalne rehabilitacije i aktivne politike zapošljavanja osoba sa invaliditetom, jedan je od ključnih partnera na projektu, koji će pružiti stručnu podršku visokoškolskim institucijama i nevladinim organizacijama u izgradnji servisa i usluga podrške visokoobrazovanim osobama sa invaliditetom u procesu traženja posla, odnosno uspešne integracije u radnu sredinu.

Više informacija o projektu Trans2work možete dobiti na veb sajtu www.trans2work.eu ili upitom na imejl adresu projekti.medjunarodnasaradnja@nsz.gov.rs

S.S